

* Ivan Antonovič Jefremov: Mlhovina v Andromedě

* (1957, č. 1960)

Jediná významná komunistická utopie

* Výhled do budoucnosti: dokonalá komunistická společnost, sjednocená Země, ideální utopie

* Jen kladní hrdinové - zlo jen z nezkušenosti a unáhlenosti

* všeobecné štěstí a optimismus - práce je radost, lidské potřeby uspokojovány automaticky, blahobyť, mír, všechno všem, bez vlády

* Organizace společnosti: kolektivní výchova dětí, kultivované řešení problémů (rozchod), lidé mnoha nadání - šťastně vykonávají práce, pro které byli odpovědně vybráni.

* Rozhodování v rukou Rad (vědců, umělců...) - každý se může vyjádřit

* TEZOVIČKA, PATOS, EXKLAMACE

* Arkadij a Boris Strugačtí

* (1925 - 1991) (1933-2012)

* S. Jaroslavcev - 70/80. léta - CENZURA

* Světová proslulost, švédská cena Julese Verna,
sovět. Aelita

* *Planeta nachových mračen* (1959) - prvotina - expedice na Venuši,
nerostné bohatství

komunističtí kovbojové se samopaly

* *Poledne, 22. století*

* **Svět Poledne** - ideální komunistická společnost, hojnost, práce,
zkoumání vesmíru, pomoc méně rozvinutým, Světová rada, kolektivní
výchova dětí

STŘEDOVĚK NÁSILÍ FAŠIZMUS STALIN - HITLER

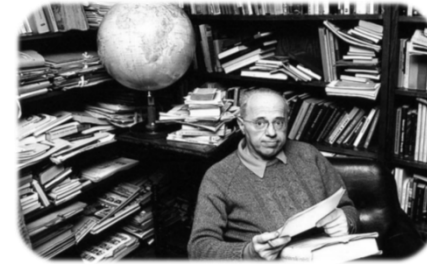
* *Piknik u cesty, STALKER Je těžké být bohem, Kulhavý osud*

Znepokojivost, omezené poznání, varování, etika, filozofie

* *Pondělí začíná v sobotu, Pohádka o Trojce* SKRYTÁ KRITIKA

SSSR byrokracie, satira, mix pohádkových a absurdních motivů

*Stanislaw Lem

- * (1921 - 2006) Spisovatel, filozof, lékař, satirik
- * Legendární postavy SF - Asimov, Clarke, Heinlein, Bradbury....
- * SOLARIS Čestný člen Science Fiction Writers of America
- * 1961, USA - 1970 1. autor SF
- * Rozsáhlý článek na titulní straně literární přílohy New York Times
- * Překlady do 40 jazyků
- * *Nepromarněný čas* (1955) - válečné Polsko, problémy s vydáním
- * *Mart'an* (1946), *Astronauti* (1951) - mezera na trhu - literární odezva rozvoje a zneužití techniky - atomový konflikt
- * Kybernetika - kybernetický mozek nad lidským
- * Technologická SF + filozofické úvahy - tíživost, vážnost, pesimismus
- * SF bajky a pohádky - odlehčené, humor (Bajky robotů, Kyberíada)
- * Postavy - pilot Pirx, Iljon Tichý (baron Prášil)

* *Pomyslná velikost* - úvody k neexistujícím knihám

* *Dokonalá prázdnota* - recenze neexistujících knih

* Setkání s mimozemskou civilizací - **NEPOROZUMĚNÍ**

Planeta Eden (1959), *Solaris* (1961), *Pánův hlas* (1968), *Fiasko* (1987)

„Science fiction téměř vždy předpokládá, že mimozemšťané, se kterými se setkáváme, s námi hrají nějakou hru, jejímž pravidlům dříve či později porozumíme. Nicméně já jsem chtěl uzavřít všechny možnosti personifikace tvora, tedy solariského oceánu, takže kontakt by nemohl sledovat lidský, mezilidský vzorec - ačkoli by se odehrál nějakým zvláštním způsobem“ (LEM 2002).

* Andrej Tarkovskij (1932 - 1986)

* *Solaris* - 1972 (2002 - James Cameron) *Stalker* - 1979

* Obraznost, pomalé záběry, lyričnost

* Fantastika a mainstream

- * Kazuo Ishiguro - *Neopouštěj mě, The Buried Giant*
- * “Will readers follow me into this? Will they understand what I’m trying to do, or will they be prejudiced against the surface elements? Are they going to say this is fantasy?” Markus Zusak
- * Fantastické prvky jako přirozená součást fikčního světa *Zlodějka knih*
Platforma/východisko k vyjádření myšlenky - fantastický prvek není vlastním cílem textu David Mitchell
- * Beze snahy vysvětlit (Timur Vermes: *Už je tady zas*) Hybatelé
- * Nedomyšleno do důsledků (C.J. Sansom: *Nadvláda*) Sencislo9
- * Fantastično jako jedna z narativních strategií Atlas mraků
- * Jiná kritéria důležitosti než žánrová SF (Margaret Atwoodová: *Příběh služebnice*)
- * „Jak na její tvorbu reaguje komunita čtenářů a kritiků sci-fi? Spíše podrážděně, jako na většinu podobných ‚vetřelců‘“ (ADAMOVIČ 2006).

- * Komerční úspěch SF filmů (viz výše)
- * → Od 80. let - zvýšené povědomí o SF jako komerčním produktu

Posun (zpět) k zaměření na mladé čtenáře
- * Filmové a seriálové adaptace, nekonečné série, sdílené světy, herní světy, spin off série... masová popularita exist. žánrů
- * I kvalitní práce X převaha nádenické tvorby - požadavky
- * Obavy ze zmizení střední kategorie (midlist) - kvalitní, spolehlivě komerčně úspěšné texty, byt' ne bestselery X nárůst zajímavých autorů SF
- * John Clute - Exogamie (exogamy) - životaschopný hybrid vznikající kombinací žánrového a nežánrového psaní
- * Spíše absorpce než vyhynutí
- * Přesun pozornosti - 90. léta - z Hard SF minoritní žánr
- * 1992 Science Fiction Writers of America → **Science Fiction and Fantasy Writers of America**
- * Postmoderní nostalgie - po zlatém věku → řada napodobenin klasické SF

*Space opera

Vyvinula se v pulp magazínech

- * Původně hanlivé označení (soap opera) X seriózní science fiction
- * 30. léta - romantické dobrodružství mezi hvězdami, vesmírné bitvy, sofistikovaná technologie, daleko od Terry..., pokročilé lidstvo
- * Isaac Asimov - *Nadace* (1942-1999) Brian Aldiss, 1974
- * Orson Scott Card - *Enderova hra* (od 1985) "the good old stuff"
- * George Lucas - *Hvězdné války* (1977...)
- * **New space opera**
- * **David Hartwell:** *"colorful, dramatic, large-scale science fiction adventure, competently and sometimes beautifully written, usually focused on a sympathetic, heroic central character and plot action, and usually set in the relatively distant future, and in space or on other worlds, characteristically optimistic in tone. It often deals with war, piracy, military virtues, and very large-scale action, large stakes."*
- * Větší důraz na „řemeslo“, věrohodnost charakterů
- * *New space opera, 2* - Dozois, Gardner Raymond, Strahan, Jonathan

* Orson Scott Card

- ** 1951, Richland, Washington
- * Ocenění - Hugo, Nebula, Locus, World Fantasy
- * Kontroverzní postava: stará mormonská rodina,
- * působil jako misionář, odsuzování sňatků mezi jedinci stejného pohlaví, odmítání globálního oteplování x podpora výzkumu alternativních zdrojů energie.
- * X Esteticky a myšlenkově bohaté dílo
- * Enderova hra (1985-2005, č. 1994-2010)
- * Mluvčí za mrtvé
- * Xenocida
- * Děti ducha
- * Enderův stín

* Kyberpunk

Spojitost s literárním undergroundem

- * Od 80. let - slábnutí Nové vlny - stejný důraz na styl - vlastní styl a perspektiva
- * Vývoj informačních technologií, kybernetiky
- * **Typické rysy** Rychlost, akce, zběsilost
- * Svět ovládaný mamutími korporacemi, organizovaný zločin
- * Země a blízké okolí, blízká budoucnost - predikce - ztotožnitelnost
- * Hrdinové - hackeři, underground, drogy, morální nevyhraněnost
- * Kyberprostor - děj částečně přenesen do virtuálního světa, prolínání realit
- * Umělá inteligence - androidi, avataři, implantáty fyzické i mentální (rozšíření reality)
- * William Gibson (*Neuromancer*), Bruce Sterling (*Schismatrix*), Neil Stephenson (*Diamantový věk, Sníh*)
- * Jiří W. Procházka - povídky *Rox'n'roll, Pražský průnik, Kybernátor, Jackův konvoj* (80/90. léta), in *Totální ztráta rozměru*, 2003

* Neal Stephenson

- **1959 Maryland, USA
- * Geografie a fyzika, poradce ve vývoji suborbitální kosmické stanice.
- * Memetika, nanotechnologie, kybernetika, počítačové viry
- * a sumerské mýty, filozofie, sociální systémy, metafyzika,
- * virtuální realita
- * Předpověděl mnohé dnes běžně používané technologie
- * Cyberpunk
- * Velké U (1984, č. 2003)
- * Sníh (1992, č. 2007)
- * Diamantový věk (1995, č. 2001)
- * Anatém (2008, č. 2012)

* New weird

* 1990, řada děl 2001 - 2005

* Překračování hranic mezi science fiction, fantasy, hororem

* Obraznost, surreálné obrazy, syrovost, bezprostřednost podání

* Odklon od zavedených komerčních klišé, příběh, literární kvalita

* 1. Nová vlna (New wave) 60. léta 20. stol. - literárnost, mísení žánrů (science fiction a fantasy, i fantastika a mainstream), vysoké s nízkým, formální experimenty, boření tabu

* 2. Nový (transgresivní) horor - Clive Barker: *Knihy krve* - bizarnost, grotesknost - ne „strašení“

* Vliv hororu: transformace i zohavení lidského těla

* Inspirace postmoderními technikami při zachování koherence příběhu a fikčního světa

* Inspirace aktuálním světem - častý politický a společenskokritický podtext

* China Miéville (*Nádraží Perdido*), Steph Swainston (*Hradební mýty*), VanderMeer (*New Weird: Trochu divná fantastika*)

* Fantastika a skutečnost

* Vztah vědecké spekulace a skutečné vědy - přímá předpověď není častá, spíš inspirace - čtenáři SF - otevřenost

* Fantastická inspirace v boji za lepší svět

* Guy Fawkes → *V jako Vendeta* → **Anonymous**

* Historická postava → populární kultura → aktivní komunita

* <https://www.youtube.com/user/AnonymousWorldvoce>

* **The Harry Potter Alliance**

MÉDIA

* http://www.thehpalliance.org/what_we_do

* Accio Booksampaň

* Fair trade Harry Potter čokoláda

* Humanitární pomoc (Haiti)

* **Víra v moc příběhu změnit svět**

Hunger Games ↔ reflexe reality

* Nečtete-li science fiction, nejste kompetentní mluvit o budoucnosti.

Založil jsem SIGMA, protože jsem slyšel originálnější a realističtější představy o budoucnosti na panelech libovolné science fiction konference než na všech prognostických setkáních, kterých jsem se v D.C. zúčastnil - Arlan Andrews

The Science Fiction Think Tank: výzkumně-analytická organizace autorů hard SF poskytující konzultace vládě Spojených států a nevládním organizacím v otázkách budoucího vývoje a následků současných trendů.

Scientists on their favourite science fiction:

<http://theconversation.com/scientists-on-their-favourite-science-fiction-51738>

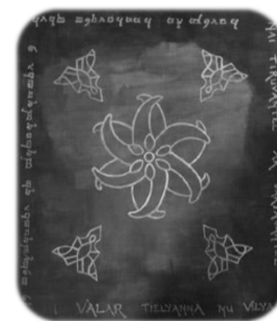
2007: první stranou povolený con v historii Číny - rozvoj představovosti, kreativity...

Sníh (Stephenson, 1992) jako přímá₁₃ inspirace pro rozvoj komerčních webových stránek, vznik PayPal...

* Fantastika a náboženství

* **Tië eldaliéva the Path of the Star-people**

<https://elvenspirituality.wordpress.com/>

* *„This is not a Role-Playing Game (RPG), but a genuine spiritual practice that although best practiced as a standalone, it can enhance certain understandings of any and all spiritual backgrounds that is based on love, balance and the flow of nature.*

* *Different spiritual backgrounds also welcome, be they Christian, Pagan or otherwise.“*

* **Ilsaluntë Valion (the Silver Ship of the Valar)**

* <http://forum.westofwest.org/viewtopic.php?f=3&t=976>

* **GNOZE**, vhled, individualita (meditace, rituál)

* **SNAPEISM** (2005-2011) - duchovní vedení,
dezinterpretace autorkou

- * Scientologická církev - dianetika - přetnout koloběh zrození a smrti - získat nesmrtelnost
- * Dianetika: Moderní věda o duševním zdraví (1950)
- * Člověk je nesmrtelná duchovní bytost, v Scientologii zvaná "thetan", aby se odlišila od předchozích definic duše, vlastního já a dalších. Jeho zkušenosti sahají daleko za hranice jednoho života. Jeho schopnosti jsou neomezené, i když si je momentálně neuvědomuje - ale může si je uvědomit a využít je. Je schopen nejenom vyřešit své vlastní problémy, dosahovat svých cílů a dosáhnout trvalého štěstí, ale také dosáhnout nových, vyšších stavů vědomí a schopností.

- * Lafayette Ronald Hubbard
- * autor science fiction Zlatého věku
- * dobrodružná fantastika
- * publikuje nejprve v pulpových magazínech

Čtení o očarováných hvozdech neústí v zavrhování skutečného lesa, ale naopak činí každý les trochu čarovným.

C.S. Lewis